

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA OILA BILAN HAMKORLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI

G'oziyeva Diyoraxon Alisher qizi
Qo'qon universiteti Ta'lim kafedrası
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilot oila bilan hamkorlikning zamonaviy shakllari haqida tushuncha, uning mohiyati maqsad va vazifasi hamda hozirgi payitda qay tartibda borayotganligiga o'z etiborimizni qaratamiz. Bundan tashqari ota-onalar va bolalar o'rtasida iliq norasmiy, ishonchli munosabatlar, hissiy aloqalar o'rnatish, birgalikdagi faolyatlarini tashkil qilishga urg'u berilga. Ota-onalarga asosan noan'anaviy shakillardagi uchrashuvlar ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'z: hamkorlikni zamonaviy shakllari, yakkama-yakka suhbat, jamoa, tadbirlar, ko'ngilli ota-ona, olayin muloqot.

"Insonni ta'lim – tarbiya orqali qayta tarbiyalash aqliy qobilyatni o'stirish mumkin".

"Voiz Al – Koshifiy"

Koshifiy o'zining pedagogik qarashlaricha bolalarda mustaqil fikrlash qobiliyatini o'stirish masalasiga alohida e'tibor beradi. Ota – onalar muallimlardan bu masalaga alohida ahamiyat berishni talab etadi. Bu muammoda oilaviy hamda tashqi muhit muhim o'rin tutadi. U "Bola to'g'ri so'zli, va'daga vafodor, yaxshi xulqli qilib tarbiyalanishi kerak" [1] - deb o'tgan.

MTTning maqsad va vazifalari quyidagilardan iborat:

- bolaning shaxsiy ehtiyojlarini hisobga olgan holda ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yilgan davlat talablari asosida hamda MTT davlat o'quv dasturiga muvofiq uning har tomonlama va barkamol rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;
- maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etish va amalga oshirish;
- bolalarning ilk rivojlanishi masalalarida oila va mahalliy jamoatchilik o'rtasida o'zaro hamkorlikni tashkil etish va amalga oshirish. [2]

Maktabgacha ta'lim tashkiloti oila bilan hamkorlikning uzliksiz ta'limiy jarayoni hisoblanib, ota-onalar bilan hamkorlikga kirishishdan oldin so'rovnioma o'tkazib ularni maktabgacha ta'lim tashkilotiga bo'lgan qarashlarini, ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda oilaviy sharoitlarini o'rganish va olingan ma'lumotlarni tahlil qilib u oila bilan qay tariqa hamkorlik qilishni rejalashtirish. Ota-onalar bilan jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakllarini mohirlik bilan olib borish, pedagogik tadqiqot ishlarini tashkil qilish tufayli bolalarni tarbiyalash va ular orqali ijobiy natijaga erishish mumkin. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarini oila bilan zamonaviy hamkorlikdagi ishlarining eng keng shakllari:

- ota-onalar bilan yakkama-yakka ishlash, ilg'or tadqiqotdagi ota-ona bilan o'tkazilgan so'rovnioma natijasida MTTga o'zlari xohlab farzandlarini olib kelishlari, ulardagi muhiti, tarbiyachilarning ishlash tizimi, o'tiladigon qo'shimcha mashg'ulotlar olib borilishi ota-onalarga ma'qul ekan tadbir qilish.

- ota-onalar bilan jamoa tarzida tashkil qilinadigan ishlar: guruhli va umumiy majlislar, ota-onalar maktabi, anjumanlar, shanbaliklar, savol-javob kechalari o'tkaziladi.

Hozirgi paytda hamkorlikning zamonaviy yondashuvlar quyidagicha olib borilmoqda:

❖ Birinchidan tadbirlar olib borish jarayonida ota-onalarni bolalar bilan birgalikda qatnashishga jalb qilish orqali ularni farzandlari bilan aloqalarini yanada yaxshilash, ota-ona va farzand o'rtasidagi munosabatlarni yanada kuchaytirish va ularning birgalikdagi vaqtlarini yanada orttirish;

❖ Ota-onalar bilan yig'ilishlar o'tkazish orqali ular va farzandlari o'rtasidagi munosabatlarni, bolalari bilan qanday mavzularda suhbatlashishlari kerakligi hamda bolalar kelajakda aniq maqsadiga ega bo'lgan yetuk shaxs bo'lishi uchun ularning qanchalik hissalarini katta ekanligini tajribali psixologlar bilan birgalikda ishlash orqali ularga tushuntirish;

❖ Alohida yakka tartibda suhbatlar o'tkazish orqali oilaviy muhitni o'rganish, ota-onalar bilan o'tkazilgan suhbatlar natijasida bolalarning uydagi muhit, sharoit va ularni ota-onalari va boshqa yaqinlari oraida o'zlarini qanday tutishlari va boshqa jihatlarini chuqur o'rgangan holda ularga bo'lgan alohidadan e'tiborni yanada kuchaytirish va shunga qarab ular bilan bo'lgan aloqalar-u ularning kelajagi uchun ham jismoniy, ham ruhiy, ham ma'naviy jihatdan rejalarni tuzish va ular asosida bolajonlarni tarbiyalash;

❖ Ko'ngilli ota-onalar bilan hamkorlik o'rnatgan holda guruhlardagi bolalarning ota-onalari bilan yaqindan tanishish, o'zaro tajribalar almashish, bir-birlari bilan muloqotni yanada kuchaytirish, bolalari bilan yuzaga kelayotgan muammolarni birgalikda hal qilib ota-onalarni bir maqsad va bir tizim ostida birlashtirish;

❖ Onlayn muloqotlarni va onlayn tartibda ham ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish, onlayn tizimdagi muloqotni yuqori darajaga chiqarish va bular orqali bolalar bilan maktabgacha ta'lim tashkilotlari orasidagi munosabatlarni o'rganish va kuzatib boorish, bolalarning ta'lim muassasalaridagi vaqtlarini qanday o'tayotganini kuzatib borish, undan tashqari yuzma-yuz yig'ilishlarga kelolmayotgan ota-onalar bilan muloqotlarni boy bermasdan ular bilan ham hamkorlikni tizimli ravishda davom ettirish;

❖ Maktabgacha ta'lim tashkilotlari xodimlari tarbiyalanuvchilarning uylariga tashriflar o'tkazgan holda ota-onalar bilan va undan tashqari ularning boshqa oilaviy yaqin insonlari bilan yaqindan tanishi, ularning oilaviy va do'stona muhitlarini o'rganishi, o'z tajriba va sohalaridan kelib chiqqan holda oiladagilarga tarbiyalanuvchilar uchun kerakli bo'lgan muhim omillar va oilaviy o'zaro do'stona muhitning bola psixologiyasi va uning ma'naviy kamoloti va yuksak salohiyati uchun naqadar muhim ekanligini tushuntirish ishlarini olib borish kabi bir qator hamkorlik tizimlari orqali bolajonlarni har tarafdin qo'llab-quvvatlash, ularni jismonan va ma'nan yetuk, o'ziga ishonchli, o'z maqsadiga ega bo'lgan komil insonlar qilib tarbiyalashda ota-onalarning va oiladagilarning ham o'rni, ular bilan o'rnatilgan aloqa va hamkorliklarning naqadar muhim ahamiyatga ega ekanligini tatbiq etish mumkin va bu zarur.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha ta'lim tashkilotida oila bilan hamkorlikning zamonaviy shakli hozirgi payitda ilg'or yondashuv hisoblanib bu ota-ona va tarbiyachi o'rtasidagi aloqani kuchaytirmoqda. Zamonaviy hamkorlikning o'zgacha yondashuvi ota-onalar farzandi nima yoqtirishini, yoqtirmasligini, uning afsalliklarini o'rganib unga asoslangan holda yondashishligini bildiradi. Bu hamkorlik ota-onalar va bolalar o'rtasidagi hissiy aloqalarni o'rnatadi. Farzand tarbiyasi ota onaning jamiyat oldidagi fuqarolik burchi va davlat oldidagi mas'uliyati hamda qarindosh-urug'lar oldidagi javobgarligidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. ertaklar.uz/uz/sharq-mutafakkirlarining-farzand-tarbiyasi-haqidagi-fikrlari
2. <https://mpe.uz/files/Ilk%20Qadam%20UZB%20final.pdf>
3. <https://minikar.ru/uz/deti/sotrudnichestvo-dou-s-sem-i-kak-obespechenie-edinoi-sistemy-vospitaniya/>